

Midtbyens Fællesråds kommentarer til Planstrategi 2023

Forslag til Planstrategi 2023 indeholder mange gode tanker – som vi ofte har set. Det samme kan nemlig siges om Kommuneplan 2017, Midtbyvision, Aarhus Kompas osv. Problemet er ikke, at tænke de gode tanker og have de fine intentioner om nærvær, sammenhæng, klima, den blandede by med plads til alle, respekt for kulturmiljøer, borgerinddragelse. Problemet viser sig at ligge i udmøntning af de gode tanker og planer.

Dette er en velkendt problematik også for kommunen, idet det fremgår af de oplæg og statusevalueringer, man selv har udarbejdet i opstarten af den nye planstrategi. Her skriver kommunen,

"Fortætning er ikke et mål i sig selv. Bæredygtighed og bylivs grundlag ..... fordrer, der arbejdes nøje med at sikre kvalitet, sammenhænge og helheder" ..... og kommunen tilføjer "...har været vanskeligere at opnå de kvaliteter og sammenhænge i byudvikling, som var tænkt". Man skriver, at den "Kompakte by leverer kun, hvis man indtænker infrastruktur/mobilitet/sport/grønt osv på forkant", og reflekterer herefter, at "Vanskelighed ved at udvikle eksisterende by er at indpasse pladskrævende offentlige funktioner (eg. Bynær natur, grønne områder, idrætsfaciliteter) – særligt gennem udvikling af eksisterende by ved fortætning, da arealerne her er sparsomme". Kommunen skriver videre i sin statusrapport, at "Indkøb, idræt, daginstitutioner biblioteker kultur, caféer, grønne områder osv er vigtigt – skal tænkes ind i byudvikling", men kommenterer også et sted, at "Byboers udnyttelse af udearealer kræver bil". Dette må anses som værende i modstrid med intentionerne. Kommunen stiller også spørgsmålet "Hvorfor når vi slet ikke i mål med forøgelse af naturområder?"

I statusrapport og evalueringer af nuværende planstrategi og udmøntning, påpeger kommunen altså selv en række sårbarheder. At helhedstækning ikke helt har fungeret, at man ikke får de offentlige funktioner tænkt ind og udført, at mobilitet og infrastruktur ikke i tilstrækkelig grad er en del af plan for byudvikling osv. Det er Fællesrådets opfattelse, at de mange problemer, som også til stadighed har været debatteret med borgerne, kan tilskrives, at man netop har opereret ud fra en forudsætning om at fortætning var målet i sig selv, at man derfor løbende har lavet tillæg til Kommuneplan, dispenseret i forhold til lokalplaner og ikke i tilstrækkelig grad har formået reelt at anlægge en helhedsorienteret vurdering i lokalplan- og byggesager. Byudvikling er i høj grad kommet til at handle om byggeri. Det er helt utilstrækkelig og utilfredsstillende. Ligeledes medfører tillæg, dispensationer og snævre vurderingsgrundlag, at borgerne ikke kan genkende hhv planstrategi og kommuneplan når den udmøntes.

Når der synes at være en relativ bred enighed om problematikkerne (blandt politikere, forvaltning, borger/fællesråd), så forekommer det indlysende, at en ny planstrategi (og en efterfølgende ny kommuneplan) eksplicit og konkret adresserer de problemer, som man erkender sker i udmøntning af den nuværende planstrategi og kommuneplaner.

I både statusmaterialet og i oplæg til ny planstrategi konkluderes, at man med de nuværende planer/arealudlægning er dækket ind mht boliger i de næste mange år. Fællesrådet noterer, at det er en fortsat udfordring med de blandede bymiljøer og by for alle. Der er bygget mange små lejligheder med høje udlejningspriser. Der er i øjeblikket ca. 10.000 ledige lejemål i Aarhus, så der ligger en væsentlig debat i om/hvad der i de kommende år skal bygges og hvordan. I forbindelse med vores høringssvar noterer vi dog, at behov for udlægning af nye områder til byggeri – og behovet for byggeri – ikke er hovedfokus i nye planstrategi. Fortætning i sig selv er ikke målet – byggeri i sig selv er ikke målet. Tværtimod læser vi, at fokus er på en bred, helhedsorienteret byudvikling. Vi ser også et velkomment, større fokus på klima/bæredygtighed bla mht drikkevand, natursikring mv. Det er positivt for os alle.

I henhold til Planloven, så er formålet med en planstrategi at sikre, at den lokale indsats sker efter bevidst valgte visioner og mål, at der arbejdes frem mod målene gennem en effektiv indsats, og at mål og handlinger bliver til i dialog med væsentlige aktører. Da der åbenbart er enighed om, at det ikke er lykkedes med nuværende planstrategi (og kommuneplan), så må det betyde, at en kommende planstrategi har fokus på de mål og visioner, som ikke er lykkedes – men som stadig anses for at være væsentlige og bærende. Den kommende planstrategi skal derfor være meget klar i forhold til de problematikker, der adresseres, hvilke mål og visioner, man konkret prioriterer – og ikke mindst: hvordan kommer vi så denne gang i mål?

Der er, efter Midtbyens Fællesråds mening, gode takter i det nye planstrategioplæg. Men som vi skriver indledningsvist, så er der fortsat en væsentlig bekymring omkring udmøntning. Der bør være et skærpet fokus på, at vi ikke igen – når næste planstrategi diskuteres – må konkludere at det ikke er lykkedes at gennemføre de fine mål og intentioner om bæredygtighed, borgerinddragelse, helhedstækning osv. Derfor må vi spørge: er vi sikre på, at visioner og mål i planstrategiforslag er tilstrækkeligt skarpe? Er de ”bevidst valgte mål” og er der tilstrækkeligt fundament, der sikrer, at vi har mulighed for at arbejde os frem mod disse mål – i fællesskab? Altså: står mål og visioner – og vejen til at opnå dem – tilstrækkeligt konkret og skarpt formuleret, således forvaltning, politikere, fællesråd og borgere i fællesskab kan arbejde hen mod? Opnår vi en fælles, konkret og klar forståelse? I Midtbyens Fællesråd er vi ikke sikre på dette.

Det er positivt, at man fremover vil fokusere på hhv byvækst og byforbedring! Det er en god start og præcisering i forhold til nuværende planstrategi. Vi vil dog opfordre til, at man styrker hhv mål/værdi-formulering. Eksempelvis: I forhold til byvækst: hvor præcist mener man, hvordan, hvilke mål og krav har man til bæredygtighed, bolig, bylivskrav, borgertrivsel, mobilitet/infrastruktur og offentlige faciliteter? I forhold til byforbedring: Fællesrådet opfatter, at dette er en tilkendegivelse af, at en række områder (herunder de områder Fællesrådet repræsenterer) allerede er fortættede. Dermed er fokus på, at man ”indhenter” de mangler/problematikker, som er beskrevet i bla. kommunens status på nuværende planstrategi. Altså, at begrønning, klima/bæredygtighed, offentlige faciliteter, mobilitet osv ikke er fulgt med. Fællesrådet vil opfordre til, at man meget præcist beskriver, hvordan byforbedringstiltag kan iværksættes? Der er tale om, hvordan man indhenter det forsømte i forhold til offentlige faciliteter, mobilitet, klima, begrønning osv. Altså alt det, som fordres indtænkt på forhånd i byvækst. Hvordan aktiveres det konkret i byforbedring. Hvordan indhenter vi? Og hvilke specifikke mål har vi? Bør der ikke planlægges efter nogle værdimål, der sikrer borgertrivsel, boligtrivsel og bylivstrivsel? Og som nødvendigvis og helt overordnet baserer sig på klimatrivsel.

Efter fællesrådets mening gælder dette generelt for hele planstrategi-oplæg. Samtidig opfordrer vi til en dialog og en skærpelse omkring eksempelvis: Mobilitet og infrastruktur – hvilke konkrete mål sætter vi os? Hvad vil vi med mobilitet og infrastruktur? Hvilke krav og mål har vi i forhold til offentlig transport? Hvor mange procent ønsker vi at flytte fra bil til offentlig transport – og hvornår? Hvordan kan vi opnå mål? Hvad er formål med offentlig transport i Aarhus kommune: er det supplement til privatbilisme, søger vi at minimere privatbilisme, hvilken prioritet har det? I hvilket omfang er det en del af bæredygtigheds-, helheds-, og klimatækning? Hvordan kan det indtænkes og aktiveres?

Vi ser, at man vil arbejde på en ny højhuspolitik. Det ville formentlig være en fordel. Men den bør så tage udgangspunkt i, at byudvikling nu ikke defineres ved fortætning som mål i sig selv. Vi må ligeledes opfordre til, at man er langt, langt skarpere på, hvilke rammer, der reelt gælder. I planstrategier, kommuneplaner, højhuspolitikker osv, har man gang på gang beskrevet Aarhus som ’byen ved bugten’. Byen, der er anlagt i en ådal, med åens udmunding i bugten og med skove på begge sider. Man har talt om respekt for landskab, topografi mv. At byens udvikling og ikke mindst byggeri skulle ske i respekt for og overensstemmelse med disse natur-værdier. Det er dog åbenlyst, at man ikke har fulgt det. Indenfor de næste få år vil der i store

træk være lukket af ude fra Lighthouse på Aarhus Ø og til Tangkrogen/Sydhavnen med højhusbyggerier. Som en ringvold mellem det gamle Aarhus og bugten. Ådalen er udvisket. Og snart anlægges man så havneudvidelsen, som yderligere fjerner bugten fra byen. Med mindre der sættes konkrete mål, formulerede værdier, klare linjer – og man vel at mærke holder sig til dem – så bliver planer ikke andet end kønne ord.

I forbindelse med arbejdet med ny planstrategi, blev der afholdt møde for fællesrådene. Det var absolut positivt. Men siden har der ikke været lokal inddragelse. Fællesrådet hilser velkomment, at planstrategioplægget arbejder med et fokus på og respekt for lokalområder. Det er et vigtigt og et godt fokusområde. Der har allerede været fokus på – bla i forbindelse med Midtbyvisionen. Glimrende og nødvendigt. Fællesrådet opfordrer til, at man i langt højere grad inddrager lokalområderne. Vi savner – igen – specificerede mål og metoder til at sikre, at lokalområderne bidrager og har indflydelse. Samt at lokalområderne kan forholde sig konkret til planer i netop deres område og være sikre på, hvad det betyder, hvor – hvad – hvordan – og OM. Dette er en væsentlig betingelse i forhold til det andet aspekt i planstrategioplæg, nemlig den demokratiske samtale. Borgerinddragelsen, respekt, øjenhøjde og tillid. Det er ubetinget vigtigt, at alle – politikere, forvaltning, borgere/fællesråd, erhvervsliv mv har et fælles afsæt. En fælles forståelse. Og har tillid til 'hvor – hvad – hvordan'. Fællesrådet kan kun opfordre til, at man i planstrategi – og i kommende kommuneplanarbejde – bliver tydeligere på, hvilke konkrete mål man vil nå, hvilke fælles værdier, man arbejder ud fra og – ikke mindst – hvordan landes det? Vi må opfordre til, at man ikke mindst i det kommende kommuneplanarbejde via fællesrådene inddrager lokalområderne konstruktivt og direkte i arbejdet. Før høring, vel at mærke.

Midtbyens Fællesråd ser som sagt gode tanker og idéer i det nye planstrategioplæg. Men vi mener, at der skal et væsentligt og yderligere fokus på, hvordan vi sikrer, at det også bliver en planstrategi, der leverer.

Med venlig hilsen og ønsket om fortsat dialog

For Midtbyens Fællesråd

Vibeke Skjøttgaard og Thomas Kruse